

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2015

BULGARIAN

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 17 June
09:30 - 12:30**

Български език

Прочетете внимателно текста и отговорете на въпросите. Изпълнете всички задачи от трите части. Всички отговори трябва да бъдат написани на български език.

За приятелството

В нашия свят, разкъсан от експлозиите на омраза и враждебност, отравян от подмолното течение на неприязненост, подозрение и неискреност и разделян от пустите пространства на отчуждението – малко неща са по-скъпоценни от това капризно, топло и смислено общение, което ни дава приятелството. Имам предвид не имагинерното приятелство между държави, президенти, организации или партии, а простото човешко чувство между обикновени, нормални хора. Всеки път, когато се обърна назад към отминали времена и събития, паметта ми най-напред извиква образите на приятелите ми. Всеки път, когато се случи нещо в днешния ми живот, добро или лошо, радостно или тъжно, първата ми реакция е да повикам и разговарям с приятелите си. Вероятно така е с всеки, който има приятели. За мен то ще си остане завинаги една от удивителните и красиви магии на живота.

Чрез приятелството ние получаваме и чрез него ние даваме истински дарове, между нас и приятелите ни тече богат обмен. Не вярвам да има човешко същество, което да не е изпитало радостта от нечия привързаност, облекчението от нечия сигурност, удоволствието от нечие общуване. Приятелят идва при нас като представител на доброто в света, той става важна връзка между нас и околния свят. Така че истинското приятелство не само ни спестява бедността на самотата и отчуждението, но често пъти ни обогатява с множество нови връзки, приятелства и движения, с ново значително познание за околния свят и живота. Чрез приятеля ние фактически живеем допълнителен живот, защото следим, интересуваме се и се вълнуваме от това, което той чувства, мисли, прави. Неговият жизнен опит малко или много става наш жизнен опит, както неговите успехи и радости са донякъде наши успехи и радости или пък неговите провали и страдания са до голяма степен наши провали и страдания. Точно това е имал предвид гражданинът, който се явил при свети Петър и казал: “Но аз живях седем живота... Имах шестима приятели”.

Приятелското чувство е може би най-волната птица, някога летяла над земята. Защото тя дарява с присъствието си най-различни хора и събира най-невероятни и противоречиви компании. То прескача социални и расови бариери, за да свърже най-различни хора.

Голямата магия на приятелството за мен е в началото. Как то започва? Защо чудесни поотделно хора не са приятели, защо понякога красиви жестове не водят до трайно приятелство, защо хора с напълно различни характери и различни интереси внезапно се свързват с най-хубави чувства. Тъкмо този нелогичен и понякога съвсем произволен избор на приятели ми се струва, че е една от големите мистерии на нашия живот. Има нещо колкото загадъчно, толкова и красиво в откриването на приятел, в приближаването му и в това предчувствие, че имате толкова много неща да си кажете.

Мнозина казват, че приятелството се ражда от взаимните интереси в работата или просто живота или пък сходно отношение към различни проблеми, сходни политически или етични разбирания, че дори и обща принадлежност към един и същ футболен тим... А аз мисля, че хората могат да бъдат приятели и с най-различни професионални или житейски интереси, с най-различни разбирания и различен интелектуален и емоционален заряд. Главното и единственото условие е общуването, може би някаква хармонична даденост на характерите, която ражда чувството, че човек може да разговаря истински с някого, че може да споделя, да разкрива себе си неуязвимо и да изпитва сигурността, че е разбран. Приятелството винаги е съпроводено с чувство за сигурност. То идва от топлото усещане, че не сте сам на този свят, че имате някой, който е с вас, че този някой ви разбира и вие можете да му кажете всичко, да откриете себе си така, както не можете да правите пред другите, защото с тях нямате тази сигурност, с приятеля вие можете да бъдете себе си. Малко или много поради отдалечеността, студенината и даже враждебността на заобикалящия свят ние сме като актьори, играем присъщи или неприсъщи роли с инстинктивната цел да запазим себе си от внезапен удар и болка, да не позволим никому да проникне в толкова скъпата ни интимност. С приятеля представлението свършва, ние сме това, което сме, защото той има нашето доверие, нашата сигурност, той принадлежи някак към нашата интимност. Твърде често приятелят може да не се съгласи с вас, може да ви противоречи, може понякога и да не ви разбере, но за вас е предостатъчен фактът, че вие можете да разговаряте с него, защото поради приятелството имате сигурността да бъдете искрен, имате гаранцията, че по основа сте разбран.

Чувството на взаимна привързаност и топлота ви кара да понесете до най-голяма степен недостатъците и грешките във вашия приятел, които едва ли бихте издържали при другите хора. Тъкмо защото вие като близък човек знаете, че той не е това, което едно действие или едно изречение са го обрисували, вие дава моралното право да го понесете, да останете приятел и да се опитате да му помогнете. Аз твърдо вярвам, че съществува трагично несъответствие между това, което ние в действителност представляваме и портретите, които делата ни рисуват пред хората. Има ужасно несъответствие между човек и фактите, които той произвежда. И приятелят е онзи невероятно привилегирован и желан човек, който хвърля мост през пропастта на това несъответствие.

Някога древните гърци са мечтали да имат цяло общество от приятели. Едва ли човек би могъл да фантазира за нещо по-голямо и по-красиво.

Георги Марков, „За приятелството”, адаптация, Култура – портал за изкуство, култура и общество, 30.08./07.09.2014

- *Георги Марков е известен български писател, журналист и дисидент, автор на разкази, романи, театрални пиеси, есета и репортажи. От 1969 г. писателят живее в Лондон и работи като щатен сътрудник на Би Би Си, сътрудничи на Дойче Веле и Радио „Свободна Европа“. След неговата смърт на Запад излизат „Есета и Задочни репортажи за България“. У нас те са публикувани едва след 10 ноември 1989 г.*

Въпроси

(100 точки)

Първа част

(30 /100)

1. Какво е значението на думите и на изразите в текста?
  - а) привързаност 1 точка
  - б) сигурност 1 точка
  - в) мистерия 1 точка
  - г) отчуждение 1 точка
  - д) морално право 1 точка

2. „Точно това е имал предвид гражданинът, който се явил при свети Петър и казал: „Но аз живях седем живота... Имах шестима приятели.” Какво е имал предвид гражданинът? 5 точки

3. Коя е голямата магия на приятелството според автора? 5 точки

4. Кое според автора е „главното и единственото условие” на приятелството? Обяснете защо. 5 точки

5. „С приятеля представлението свършва...” За какво „представление” говори авторът и защо с приятеля то свършва? 5 точки

6. „Има ужасно несъответствие между човек и фактите, които той произвежда.” За какво несъответствие става въпрос и защо приятелят е този, който „хвърля мост през пропастта на това несъответствие”? 5 точки

Втора част

(30/100)

„Приятелското чувство е може би най-волната птица, някога летяла над земята. Защото тя дарява с присъствието си най-различни хора и събира най-невероятни и противоречиви компании. То прескача социални и расови бариери, за да свърже най-различни хора.”

Авторът твърди, че „хората могат да бъдат приятели и с най-различни професионални или житейски интереси, с най-различни разбирания и различен интелектуален и емоционален заряд.” Съгласни ли сте с него и защо?

(около 100 думи)

Трета част

(40/100)

Напишете съчинение (минимум 300 думи) **на една** от следните теми:

1. „Който е приятел на всички, не е приятел на никого” (*Аристотел*)
или
2. „Най-богат е този, който се задоволява с най-малко...” (*Сократ*)